

Philipp BAGUS

(profesor ekonómie, Univerzita kráľa Juana Carlosa v Madride)

***

TRAGÉDIA EURA

13.6.2011 17,30 hotel CROWNE PLAZA, sála London, BRATISLAVA

14.1.2011 15,00 Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov

***

Nedávna kríza eurosystému otriasa finančnými trhmi a vládami. Euro výrazne devalvovalo voči iným menám, a to tempom znepokojujúcim pre politické a finančné elity. Tie sa boja straty kontroly. Mesačník Európskej centrálnej banky (ECB) z júna 2010 potvrdzuje, že európsky bankový systém bol začiatkom mája 2010 na pokraji kolapsu. Niekoľko európskych vlád, vrátane francúzskej, bolo na hranici platobnej neschopnosti. V skutočnosti riziko platobnej neschopnosti niektorých európskych bánk, merané prostredníctvom kreditných swapov, sa zvýšilo viac ako počas paniky, ktorá nasledovala po kolapse Lehman Brothers v septembri 2008.

Politický establišment, reagujúc na krízu, sa zúfalo snažil zachrániť socialistický projekt spoločnej nekrytej meny pre Európu. Uspel – aspoň nateraz. Po intenzívnych rokovaniach bol vytvorený bezprecedentný „záchranný balíček“ 750 miliárd eur na podporu európskych vlád a bánk. ECB však začala robiť niečo, čo mnohí predtým považovali za nemysliteľné: priamy nákup vládnych dlhopisov. A to je konanie, ktoré podkopáva jej dôveryhodnosť a nezávislosť. Vnímanie menového projektu EMÚ verejnosťou a trhmi už nikdy nebude také, ako predtým. Rastie odpor voči týmto bezprecedentným opatreniam, najmä v krajinách s tradične konzervatívnou monetárnou a rozpočtovou politikou. Prieskum verejnej mienky v Nemecku ukázal, že 56 % Nemcov bolo proti takémuto fondu finančnej výpomoci (bailout-u).

Neprekvapuje, že väčšina Nemcov sa chce vrátiť k marke. Zdá sa, že intuitívne chápu, že práve oni v tomto zložitom systéme strácajú. Vidia, že oni pravidelne sporia a uťahujú si opasky, zatiaľ čo vlády iných krajín sa púšťajú do rozhadzovačných flámov. Jasným príkladom je grécky program „Cestovný ruch pre každého“ – dovolenka pre chudobných financovaná z vládnych zdrojov. Grécka vláda v tomto programe pokračuje dokonca aj uprostred krízy, aj keď znížila počet dotovaných dovolenkových nocí na dve. Grécka vláda tiež udržuje štedrejší systém verejného financovania dôchodkov ako má Nemecko. Grécki pracujúci dostávajú dôchodky až do výšky 80 % ich priemernej mzdy. Nemeckí pracujúci dostávajú iba 40 % a v budúcnosti majú dostávať iba 42%. Kým Gréci dostávajú štrnásť dôchodkov ročne, Nemci dostávajú dvanásť.

Nemci hodnotia finančnú výpomoc Grécku akoby ich niekto „obtiahol“. Táto „pomoc“ zviditeľňuje nedobrovoľné transfery tvoriace podstatu EMÚ. Avšak väčšina ľudí stále celkom nerozumie, ako a prečo ich platia. Majú podozrenie, že s tým má niečo spoločné euro.

Projekt eura presadzovali európski socialisti, aby dosiahli svoj sen o centralizovanom európskom štáte. Tento projekt však zlyhá. Jeho kolaps nebude ani zďaleka náhodou. Je

zabudovaný už v inštitucionálnom nastavení EMÚ. Je to príbeh intríg a ekonomických a politických záujmov. Je to šokujúci príbeh boja politikov o moc, vplyv a o ich vlastné egá.

**

Abstrakt prednášky predstavuje úvod knihy Philippa Bagusa *The Tragedy of the Euro*, ktorý bol v slovenskom preklade publikovaný v Konzervatívnych listoch 1/2011.